

удосконаленні методів антикризового управління.

Список використаних джерел:

1. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Яковлева Ю. В. Розвиток комплексу соціально-економічних методів управління машинобудівними підприємствами : дис. ...канд. екон. наук: 08.00.04. Краматорськ, 2017. 277 с.

ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТАМИ

Колесник О. В. викладач циклової комісії
правових та психологічних дисциплін,
Вінницький фаховий коледж економіки і підприємництва
Західноукраїнського національного університету
Проць А. О., аспірант
Західноукраїнський національний університет,

Різке розширення використання інформаційних технологій та комп'ютеризація всіх сфер суспільного життя безумовно впливають на функціонування фінансової системи країни і призводять до появи нових інструментів регулювання та фінансових інститутів та зумовлює виникнення нових секторів фінансової діяльності. Зростання значення «цифрової економіки» на світовій арені та в Україні зокрема призвело до появи нового виду активу – у формі цифрової валюти. «Криптовалютний ринок переживає значне зростання, адже його капіталізація сягнула 2 трильйонів доларів. Це сталося вперше за майже два роки, і основним фактором цього явища є зростання курсу Bitcoin» [1]. Незважаючи на дискусійність цієї категорії, багато провідних країн світу вже впровадили систему норм, що регулюють

фінансові операції в цифровому просторі та забезпечують збільшення державних надходжень від оподаткування криптовалютних операцій. Однак у нашій країні досі немає чіткого правового статусу для криптовалют та механізму їх оподаткування.

Категорія «криптовалюта» є недостатньо розкритою та вивченою в науковій літературі, тому має багато різноманітних пояснень та тлумачень. Оскільки криптовалюта не перебуває у фізичному вимірі, а функціонує лише в електронній формі і визначається через комп'ютерний код, вона створюється за допомогою технології криптографії, тобто шифрування масивів даних. Таку валюту можна отримати двома шляхами: купівлею або майнінгом. З'явлення криптовалют та операцій з ними відкриває для України нове джерело оподаткування.

У Верховній Раді України наразі зареєстровано два законопроекти. Перший – про обіг криптовалюти, в якому визначається, що цифрова валюта є «засобом обміну» і, отже, розглядається як товар. Другий – про стимулювання ринку криптовалют, в якому віртуальна валюта визначається як різновид фінансових активів. Переважна більшість розвинених країн світу вже визначили правовий статус та значення цифрових валют для економіки й розглядають їх переважно як власність або фінансовий актив. «Щодо оподаткування майнінгу та інших операцій з цифровими валютами, основними податками є: податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств та податок на капітал» [2, с. 154]. Втім, система оподаткування залежить від того, яким саме чином встановлюється правовий статус валюти. Крім того, є невирішеним питання віднесення операцій з криптовалютами до об'єкту оподаткування.

Система оподаткування для майнінгу та інших операцій з цифровими грошима, включає [3]:

- 1 – податок на дохід фізичних осіб;
- 2 – податок на прибуток підприємства;
- 3 – податок на капітал.

Визначені напрями оподаткування операцій залежать від правової форми та виду валюти.

Оскільки загальноприйняте тлумачення «криптовалюти» також розкривається у формі фінансового активу, дохід отриманий від її реалізації для фізичних осіб, підлягає оподаткуванню на загальних

підставах, а дохід для суб'єктів господарської діяльності господарювання податком на приріст капіталу. ПДФО стягується з постачальників товарів та послуг, оплата за які здійснюється цифровими валютами, у фунтах стерлінгів, еквівалентно вартості товарів і послуг у криптовалюти за курсом на момент угоди. Однак дохід, отриманий від майнінгу та подальших операцій з обміну на гроші, не підлягає оподаткуванню ПДВ. У Німеччині криптовалюта офіційно визнана розрахунковою грошовою одиницею і підлягає оподаткуванню податком на приріст капіталу. У Ізраїлі вона також розглядається як фінансовий актив та оподатковується податком на приріст капіталу та ПДВ [4].

Ефективна податкова політика у галузі оподаткування цифрової валюти налагоджена також у Канаді. У законодавстві цієї країни цифрова валюта визначається як майно. За допомогою неї можна оплачувати товари і послуги, і під час угод стягується податок на доходи та податок на приріст капіталу. Також оподатковується майнінг, який здійснюється в комерційних цілях, і заробітна плата, отримана в цифровій валюті. Подібна практика впроваджена в США, де ставка податку залежить від прибутку, тривалості операції та може бути від 15% до 35%, додатково можуть сплачуватися місцеві податки [5].

У законодавстві цих країн передбачено обов'язок ведення обліку всіх операцій з електронною валютою, а в разі відсутності документального підтвердження база оподаткування розраховується з

урахуванням найвищої вартості криптовалюти на день продажу.

Впровадження механізмів на базі правових норм й оподаткування криптовалюти в Україні є першочерговим завданням для дотримання такого основного принципу оподаткування як загальність. Відповідно до Податкового кодексу, будь-який дохід, отриманий на території України, підлягає задекларуванню та оподаткуванню. Вважаємо, що операції з криптовалютою завжди спрямовані на отримання прибутку і можуть розглядатись як підприємницька діяльність. За умови відсутності документального підтвердження проведення таких операцій, база оподаткування розраховується на основі врахування найбільшого значення вартості криптовалюти на момент її реалізації. «Платники податків, які здійснюють операції з цифровою валютою, зокрема біткоїном, повинні включати вартість отриманої валюти в свої річні декларації» [6, с. 96]. Важлив є те, що отримана заробітна плата у формі віртуальної валюти також виступає об'єктом оподаткування (на доходи фізичних осіб та здійснених внесків до фонду соціальне страхування). Аналіз сфери оподаткування валюти в Україні свідчить, про відсутність податкових норми, які б регулювали здійснення діяльності щодо стягнення податків у даній галузі.

Досвід багатьох країн світу є основою для встановлення правил і механізмів оподаткування та визначення правового статусу цифрових грошей, які вже передбачені Податковим кодексом України. Ставки оподаткування

повинні бути конкурентоспроможними та не можуть прирівнюватися до нульового значення, що суперечитиме економічним інтересам країни. Оптимальним значенням у такому випадку буде значення податку у величині 5-10% від бази проведення оподаткування.

За рекомендаціями, база оподаткування має включати дохід, отриманий від операцій з криптовалютою, за відніманням витрат, пов'язаних з цією діяльністю. Доречним буде також встановлення пільгового періоду (до 5 років) для становлення й розвитку даної сфери. Фізичні особи також повинні сплачувати військовий збір у розмірі 1.5%.

Операції з криптовалютою можуть бути об'єктом оподаткування ПДВ лише в разі, якщо вони визнані товаром. Щодо майнінгу, він не підпадає під об'єкт оподаткування ПДВ, оскільки це виробництво, яке не оподатковується. Проте, подальші операції з обміну криптовалюти на товари та послуги, а також відчуження валюти, можуть бути об'єктом оподаткування ПДВ [7, с.438].

Отже, першочерговим завданням податкової системи є розробка та впровадження правових норм та заходів щодо оподаткування операцій з віртуальною валютою з метою розширення бази оподаткування та забезпечення надходження додаткових коштів до державного бюджету. Для цього необхідно визначити правовий статус цифрових грошей, встановити методику обліку операцій з ними та внести зміни в Податковий кодекс України.

Список використаних джерел:

1. Капіталізація крипторинку сягнула 2 трильйони доларів вперше за два роки. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/02/27/710478> (дата звернення: 16.03.24).
2. Бруханський Р.Ф., Спільник І.В. Криптоактиви у системі бухгалтерського обліку та звітності. *Проблеми економіки*. 2019. № 2. С.145-156. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-2-145-156>.
3. Загнітко О. Біткоїн: налаштувати не можна забороняти. *Kyiv School of Economics*. 2017. URL: <http://www.kse.org.ua/en/about/kse-news/?newsid=2096>. (дата звернення: 16.03.24).
4. Зозуля Н., Криптовалюта в Україні та світі: регулювання, правовий статус та оподаткування. *Українське право. Аналітика*. 26.11.2018. URL: https://ukrainepravo.com/scientifichthought/legal_analyst/kryptovalyuta-v-ukrayini-ta-sviti-regulyuvannya-pravovyy-status-ta-opodatкування (дата звернення: 17.03.24).
5. Колдовський А., Чернега К. Проблемні аспекти теоретичного осмислення криптовалюти, як явища сучасної інформаційної економіки. URL: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/13905>. (дата звернення: 17.03.24).
6. Костюченко В.М., Малиновська А.М., Мамонова А.В. Передумови запровадження обліку та оподаткування операцій із криптовалютами в Україні. *Modern Economics*. № 6 (2017). С. 94-102.
7. Лук'янов В.С. Зародження ринку криптовалюти в інформаційно-мережевій парадигмі. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 8 (158). С. 436-441.